

POKYNY PRO ÚDRŽBU KLAVÍRU

Dodatek č. 2 smlouvy ze dne 11. 03. 2021

Jméno zákazníka: Slezské divadlo Opava, příspěvková organizace, Horní náměstí 195/13, Opava, IČ 00100552

UPOZORNĚNÍ: Text vytištěný tučně je závaznými pokyny pro uplatnění záruky. Ostatní texty jsou pouze doporučeními.

Piano je hudební nástroj, ale současně důmyslné technické zařízení. Například jen jeho mechanika sestává z více než 5000 dílků. Aby vám vydrželo, je potřeba o ně pečovat. Jelikož se setkáváme s velkým počtem starších klavírů, můžeme konstatovat, že zásadní věcí, kterou můžete ve prospěch svého nástroje udělat, je umístit ho na správné místo a držet vlhkost v místnosti na 50%. Klavír může při dodržení správných podmínek vypadat, fungovat i znít skvěle i po 100 letech. A abyste mohli požívat výhod záruky, která se váže na nástroje u nás zakoupené, seznamte se prosím s těmito pokyny. Snažíme se pro úplnost odpovědět i na časté otázky a popsat přednosti i určité problémy některých úprav a zařízení.

1. STĚHOVÁNÍ, MANIPULACE

Klavíry váží 250 - 550 kg, proto **doporučujeme svěřit jejich stěhování odborné firmě.** Takovou firmu vám rádi doporučíme. **Po přestěhování na nové místo necháme klavír nejprve stát zavřený asi půl dne, aby se základně aklimatizoval. Při drobném stěhování po místnosti klavír pouze nešoupejte, vždy se snažte ho současně nadlehčovat (zvláště křídlo, aby se neulomila noha).** Má-li piano kolečka, je možné pod ně dát speciální misky, aby od koleček v podlaze nevznikly vrypy. Misky se vyrábí buď z plastu, dřeva, nebo mosazi (občas jsou k vidění i skleněné či gumové). Nemají funkci zvukového izolátoru. Je možné je podlepit filcem a na parketách nebo plovoucí podlaze se potom piano dá pošoupnout i na těchto miskách. V koncertních sálech a divadlech je možné (naším prostřednictvím) zakoupit nebo dát vyrobit profesionální pojezd, který je určený k časté manipulaci s nástrojem.

2. UMÍSTĚNÍ NÁSTROJE

Je naprosto nevhodné postavit klavír poblíž topení, zejména sálavého. Máte-li topení v podlaze, pak možná bude nevyhnutelné umístit do klavíru profesionální zvlhčovací systém – Piano Life Saver / Dump Cheaser, který vám můžeme nainstalovat. Je třeba ho ale potom, jako každé zařízení, udržovat. Výhodou tohoto systému je, že umí jak vlhkost přidávat, tak ji v případě opačné potřeby odebírat.

Zcela nevhodné je umístit klavír na přímé sluneční záření. Bude-li stát u zdi, pak ho postavte, je-li to možné, k vnitřní zdi. U vnější zdi dochází k většímu teplotnímu i vlhkostnímu výkyvu. **Nepřirážejte ho také ke zdi,** chytá od ní vlhkost.

3. ZVUK, TECHNICKÉ NORMY

Piano má být zvukově přiměřené místnosti a druhu použití. Nejhorší postavení je v rohu. Postavení u zdi podporuje basy. Jestliže vám piano zní nějak nepříjemně, například tiše nebo hlasitě, tupě, ostře apod., pak se s námi poradte, většinou se s tím dá něco dělat. Existují normy na správné technické vypracování a seřízení pianu, mj. na ponor kláves, váhu hry, rychlost návratu kláves, správné seřízení kladívek, dusítek a pedálů, chytačů atd. Podle těchto norem jsou pianu od nás odcházející seřizena. Je nutno ale dodat, že *pocit ze hry* a akustickou odezvu má každý člověk individuální, a stejně tak jsou individuální očekávání a požadavky konkrétních profesionálních hráčů. Proto po nějakém čase např. jeden měsíc až půl roku doporučujeme dát piano seřídít a zintonovat naším technikem na míru požadavkům lidí a prostoru, kde je umístěno. Seřizené a zintonované piano vydrží v perfektním stavu jen nějakou dobu, piano je třeba pravidelně udržovat. Můžeme doporučit pro každou oblast nejlepšího dosažitelného profesionála a sjednat s ním zákazníkovi spolupráci.

4. TEPLOTA A VLHKOST, SKLADOVÁNÍ

Klavír vydrží bez úhony normální teploty mezi 10 a 30°C. Pianům vadí nejvíce nadměrné sucho a nadměrné vlhko, sálavé horko, průvan a výkyvy teplot. Lidé, i profesionální instituce, to bohužel berou na lehkou váhu – destrukce pianu nebývá hned vidět, ale jakmile k ní dojde, bývá už pozdě. **Ideální je relativní vlhkost vzduchu 50% při pokojové teplotě 20°C a hodnoty nepřilíš vzdálené tomuto ideálu** - čím větší teplo, tím vyšší vlhkost a naopak. **Vlhkost se smí pohybovat pouze v rozmezí 40-60%! Zakupte si proto vlhkoměr s teploměrem a kontrolujte teplotu a vlhkost v místnosti** a současně se snažte zabránit výkyvům těchto hodnot. **Nevhodné prostředí je nutné závčas upravit zvlhčovacím resp. vysoušecím systémem.**

Příklady: V suchém prostředí pod 35% se klavír rychle rozesychá, může praskat resonanční deska, přestávají držet ladící kolíky, piano nedrží ladění. Ve vlhkém prostředí nad 65% začínají váznout osy a mechanikové dílky, přestávají se vracet kladívka a klávesy, některé části mohou začít hnít, chytit houbu, kovové části reznout, dřevo bobtnat.

Z toho vyplývá, že je nevhodné skladovat nástroj všude tam, kde je buď velká vlhkost nebo sucho, nebo velký výkyv teplot. Pozor - vzduchotechnika vysušuje vzduch! V nové zástavbě, panelákách, školách a kulturních zařízeních **bývá fatálním problémem sucho a přetopenost.** Většinou to lze řešit externím zvlhčovacím zařízením, které zároveň funguje jako pračka vzduchu v místnosti. Doporučujeme profesionální zařízení s nízkým příkonem Venta LW-45. Ale podle zkušenosti do něho musíte nalít kýbl vody denně. Nebo zařízení od firmy Bonaire Airtek PCMH45-DW, které má větší výkon, ale dá se připojit na vodovodní řád. Řešením, které se naetýká místnosti, ale pianu, je instalace Piano Life Saveru, jak už bylo uvedeno, ale nevypadá to na podiu moc dobře (zařízení je při pohledu zespodu vidět).

5. LADĚNÍ A DROBNÉ OPRAVY

Nástroj je nutno nechat pravidelně ladit. **První ladění na novém místě se doporučuje zhruba po měsíci, kdy se nástroj již aklimatizoval,** ale nenechávejte to na delší dobu než tři měsíce. **V běžných podmínkách doporučujeme minimálně 2 pravidelná ladění ročně,** v koncertních síních a studiích se piano ladí pokaždé, když se má použít.

Ladiči dokáží provést drobné opravy na místě. Stává se poměrně často, že v klavíru vrže pedál, něco někde drnčí, rezonuje nebo klope. Často se jedná o vibrace něčeho položeného na klavíru, nebo v místnosti. Jestliže na příčinu nepřijdete sami, pak se s námi poradte.

V okamžiku, kdy nemůže ladič provést opravu na místě, je to už záležitost pro klavírníka (opraváře klavírů) – podle toho poznáte, kdy nás máte zavolat.

6. PIANO NENÍ ODKLÁDACÍ PROSTOR!

Zejména se vyhněte jakémukoli stavění sklenic, lahví a květináčů! Jakmile Vám něco zateče do klavíru, je to malér, ihned nás volejte. Zvykněte prosím své okolí na klavír nic nestavět.

7. ÚDRŽBA POVRCHU A KLÁVES

Starší klavíry do r. cca 1957 mají šelakovou povrchovou úpravu, což je původní přírodní lesklý lak nanášený ručně, velmi citlivý na vodu (tradiční kolečka od sklenic) a na cokoli na lihové bázi (rozpouští ho). Podobně citlivý je i nitrolak, který se občas používal v průběhu XX. století. **Případnou vodu na povrchu ihned vytřete do sucha, dokud je čas.** Šelak, stejně jako dřevo, stále pracuje, možná se na něm časem objeví drobné prasklinky, které nejsou na závadu. Jeho výhodou je, že se dají nanést další a další vrstvy a lak tím udržovat svěží.

Od konce padesátých let se na klavíry používá **polyester, popř. polyuretan. U těchto laků je vysoký lesk extrémně náchylný k poškrábání, proto pokládejte pevné předměty výhradně na měkké podložky (nejlépe na filc).** V případě polyuretanu s matným (saténovým) povrchem přílišným čištěním a tlakem na hadr vytrvoříte nehezka vyblýskaná místa.

Běžně čistíme klavíry jemnou prachovkou, švédskou úterkou či flanelovým hadrem, od prachu pravým fedrušem. Stran použití spreje proti usazování prachu a různých leštidel – použít je lze, když se vám nedaří piano očistit jen suchým hadrem, ale jejich chemické složení bývá různé a můžou povrch také narušit. Dříve populární Diava zanechává na povrchu mastný film, stejně špatnou zkušenost máme i s různými čistícími krémy a mléky. Máme k dispozici různé poměrně drahé „renovátory“ a přesto se většinou zase vrátíme k dýchnutí na povrch a vycídní hadrem, popř. k modrému odstraňovači prachu ve spreji od firmy Pronto.

Klávesy se ošetřují lehce navlhčeným hadrem v jarové vodě, který dokonale vyždímáme. Klávesy pak **hned vytřeme do sucha suchou úterkou.** Před hraním se mají umýt ruce mýdlem. Tato dvě opatření jsou zároveň postačující desinfekcí. Desinfikování klaviatury je nevhodné a může mít za následek její postupné popraskání a znehodnocení (zkoušky provedla firma Bechstein).

8. ZÁSAHY DO NÁSTROJE

Rozebírat nástroj by měl jen ten, kdo ví, co dělá. Pozor na všeměly! **Zásahy námi nedelegovaných odborníků mohou vést k situaci, kdy není možné uplatňovat záruku.**

Přejeme vašemu klavíru co nejděší život, pečujte o něj a zabezpečte hlavně vlhkost +-50%. Děkujeme za pochopení.